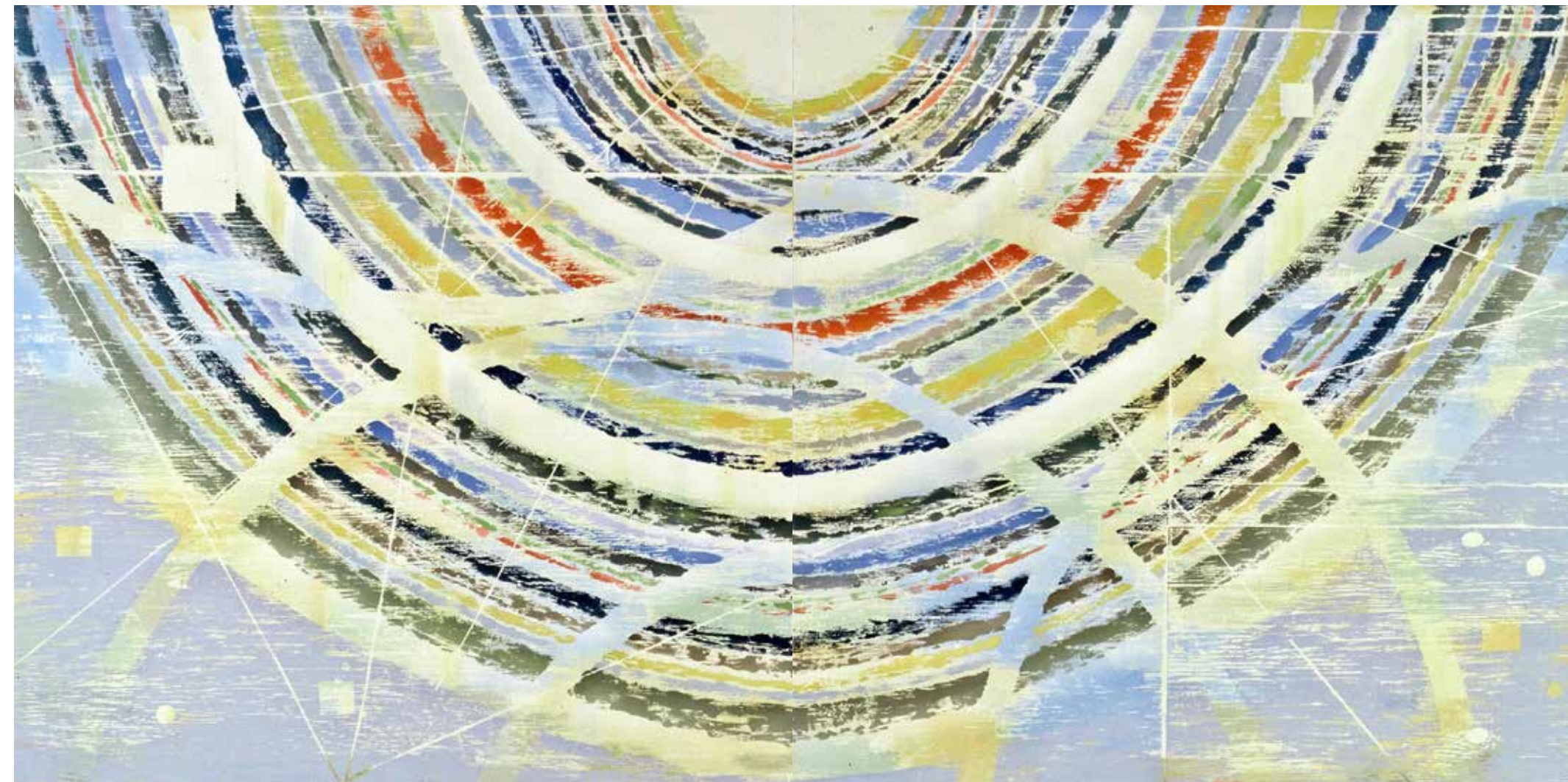

JORIS GEURTS

&

YUME NO UCHI

Markt 26-27, Zundert

&

&

KOEN VERMEULE

vangoghuis.com

IN EEN DROOM

16 OKT — 31 DEC 2016

VINCENT
VAN GOGH
HUIS
ZUNDEBT

16 OKT — 31 DEC 2016

VINCENT
VAN GOGH
HUIS
ZUNDEBT

ALS IN EEN DROOM

in Parijs zijn intrek nam bij Theo, in 1886, beleefde de stad een hausse aan japonaiserie. Winkels gespecialiseerd in Aziatica waren er te kust en te keur. Hij begon er houtsnedes te kopen. Het bestuderen van de prenten maakte hem zelfs vrolijker en gelukkiger, zoals hij Theo schreef. Later, in een andere brief: *“Ik benijd de Japanners om die enorme helderheid die alle dingen bij hen hebben. Nooit is het saai en nooit lijkt het te veel in haast gemaakt.*

Hun werk is even gemakkelijk als ademen en zij maken een figuur in enkele trefzekere lijnen met hetzelfde gemak, alsof het even simpel is als het dichtknopen van je vest.”

Hokusai en Hiroshige waren natuurlijk zijn favorieten. De wijze waarop zij het beeld uitsneden, ogenschijnlijk toevallig, intrigeerde hem. Van de brug in de regen die hij in 1887 schilderde naar een prent van Hiroshige, zien we noch het begin, noch het eind. De brug waarop de

mensen zich beschermend tegen de regen voortspoeden gaat buiten het beeld door. De wereld is groter dan wat de kunstenaar ons toont. Maar wat hem vooral trof was de kracht van de Japanse kunstenaars om met eenvoudige, vanzelfsprekende middelen de stemming in een landschap voelbaar te maken. De stemming, dat was voor hem de ziel die hij zocht te raken in de werkelijkheid die hij wilde schilderen.

Wat Vincent van Gogh fascineerde in de Japanse kunst aan stemming en beelduitsnede, zien we nog steeds in de kunst van nu. Zijn invloed geldt nog altijd, zijn kunstenaarschap blijft een bron van inspiratie. Zo ook voor Joris Geurts en Koen Vermeule voor wie de werkelijkheid die ze scheppen vooral ook de drager is van een idee.

Vraag Joris Geurts naar het bijzondere licht in zijn houtsnedes, de fluistering van het blauw, de intimiteit van de

natuurbeleving of de voorstelling die nergens anders naar verwijst dan naar zichzelf. Zijn antwoord is eenvoudig: het is de stemming die hij in zich draagt, op dat moment, op die plaats. Het is de stemming die vorm geeft, het licht kleurt en de kleur zoekt in de juiste temperatuur. Zo komt hij tot het beeld dat eruit ziet alsof het er altijd al is geweest. Met een optimum aan middelen schept hij een maximale zeggingskracht die zich voortzet, ook daar waar het beeld in engere zin eindigt. Het verhaal gaat verder dan wat we feitelijk zien en is door de jaren heen ook verinnerlijkt. Het is in de goede zin van het woord minder, eenvoudiger, kwetsbaarder geworden. Het gaat hem niet meer hoofdzakelijk om het doen, maar nu ook om het laten, om het beeld te zuiveren en tot het wezen der dingen door te dringen. Zo aquarelleert hij zijn landschappen die hij benoemt als een combinatie van licht, ruimte en gewicht. Dat is precies wat hij schildert; dat wij het

landschap noemen is bijzaak. Zo maakt hij ook zijn houtsnedes die ondanks – of misschien wel juist door – de ingewikkeldheid en precisie van het maakproces tot een eenvoud van beeld geraken. Wie de wereld wil begrijpen, moet de eenvoud zoeken. Joris Geurts is ook componist. Hij laat de fluitsolo's horen die hij in 2012 heeft gecomponeerd, voor de westerse fluit, dertien in getal. Hij heeft ze gecombineerd met een solo die ooit, in 1200, voor een bamboefluit is geschreven door een Japanse monnik. Een perfecte samenvatting in sfeer, intimiteit, tempo, stilte en stemming. De ongeveer 800 tussenliggende jaren vallen weg in een resetting van het gemoed. Zo werkt Joris Geurts. De stemming die hij in de intimiteit van zijn binnenwereld beleefd, maakt en kleurt het beeld dat hij van de buitenwereld schept. Wat hij ziet, heeft hij eerst beleefd. Zijn oog trekt van binnen naar buiten.

Koen Vermeule gaat de omgekeerde weg. Hij is een schilder die begint bij wat hij ziet en achter die buitenkant een intimiteit zoekt die alleen bestaat op dat bijzondere moment en die ene plaats. Koen Vermeule kijkt van buiten naar binnen. Geurts en Vermeule, twee tegengestelde wegen in de kunst en ergens kruisen die elkaar, daar waar vorm en idee elkaars gedaante aannemen. Wat de Japanners *Yume No Uchi* noemen, is een droom.

Voor Koen Vermeule is Van Gogh een kunstenaar die altijd wel ergens in het hoofd aanwezig is. Een voortdurende bron van inspiratie tot wie hij zich persoonlijk wil verhouden, ver weg van de hype die Van Goghs kunstenaarschap ook geworden is. Koen Vermeule wil op de plekken staan waar Van Gogh gewerkt heeft, waar hij van soms 'niksige' plekken als de brug bij Trinquetaille iets eigens en tegelijk universeels wist

te maken. Ook voor hem is het beeld dat hij schildert meer dan de werkelijkheid die hij ziet. Hij doet dat met eenzelfde doelmatigheid die hij als judoka kent: met zo min mogelijk inspanning de hoogste doelmatigheid bereiken. *Seriyoku Zenyo*, zoals dat in het Japans heet. Om reden van die effectiviteit kiest Koen Vermeule graag een hoger standpunt om het beeld te zuiveren van details die er niet toe doen, en op te laden met een gevoeligheid die komt als het licht zachter en de schaduwen langer worden. Het moment dat de vormen een ander verhaal gaan vertellen. De mensfiguur die hij heeft geschilderd liggend op de ateliervloer is een model dat hij gevraagd heeft zich te kleden als Van Gogh. Zo ligt hij, kwetsbaar, tussen droom en dood, het lichaam werkeloos. Dit is geen actieve houding meer als staan, hangen of zitten. Dit is uitgeteld liggen, wachten op niets. Het lichaam is idee geworden. De helderblauwe vloer ligt

bezaaid met bloemblaadjes, als de amandelbloesem van Van Gogh. De achterwand is leeg geschilderd, in zinderend wit. Zo laadt hij de scène met een stemming die verder reikt dan wat we zien. Alsof het beeld toevallig is uitgesneden, als in een droom.

Joris Geurts en Koen Vermeule, twee kunstenaars die vanuit heel verschillende standpunten vertrekken, om uit te komen in een tussengebied waar ze schilderen wat ze voelen, en voelen wat ze schilderen. Zoals Vincent van Gogh zijn queeste onder woorden bracht.

Frits de Coninck
kunstcriticus